

Národní monitorovací
středisko pro drogy
a závislosti

Sekretariát Rady vlády
pro koordinaci
protidrogové politiky

Aktuální situace a trendy v oblasti závislosti:

Výsledky Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) 2019

Mgr. Pavla Chomynová

> Co je studie ESPAD?

= největší celoevropská studie přímo zaměřená na užívání návykových látek a další formy rizikového chování u adolescentů ve věku 15–16 let (~35 evropských zemí)

Cíl

podat přehled o rozsahu užívání návykových látek mezi mládeží

Téma

kouření, alkohol, nelegální drogy, trávení volného času, internet, sociální sítě, hraní digitálních a hazardních her

16letí

náhodně vybrané školy v celé ČR
9. třídy ZŠ+1. ročníky SŠ
zastoupení všech typů škol
papírový dotazník

Každé 4 roky

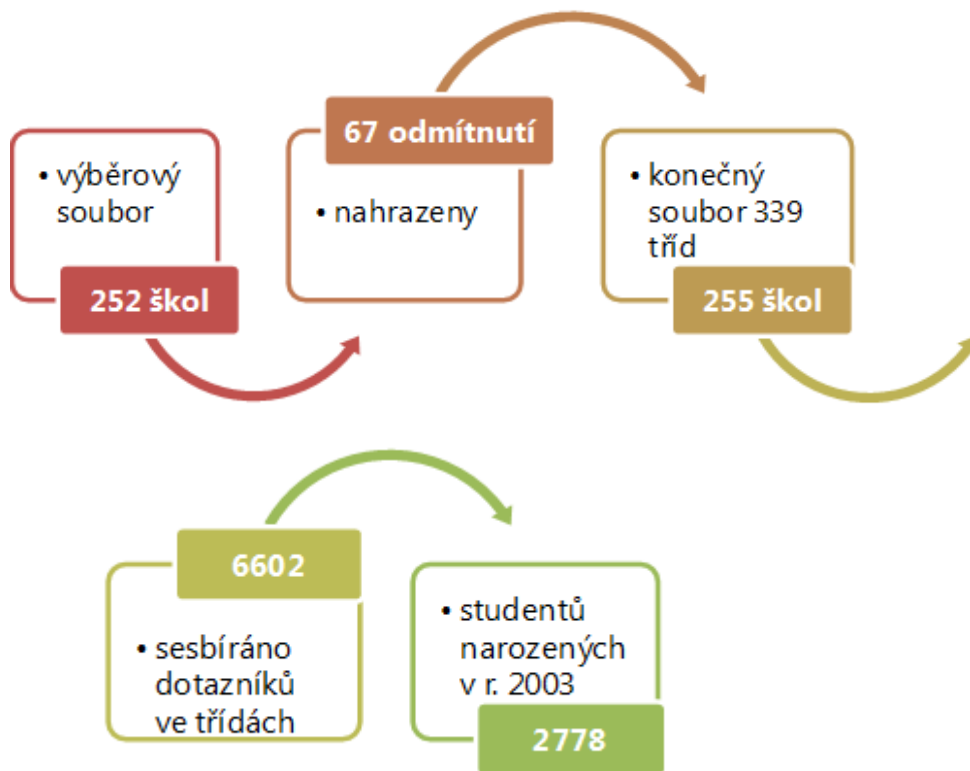
1995
1999
2003
2007
2011
2015
+2019

sledovat trendy

porovnat ČR s evropskými zeměmi

hodnocení protidrogové politiky

> Sběr dat 2019

Průměrná délka dotazníku 45–55 min

ID DOTAZNÍKU
(vyplní FOCUS)

The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs
www.espad.org

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) 2019

Dotazník pro studenty

Přečtete si, prosím, následující informace:

Tento výzkum je součástí mezinárodní studie o kouření, pití alkoholu a užívání drog mezi studenty vašeho věku. Výzkumu se účastní více než 100 000 studentů z 35 evropských zemí.

Výzkum je zcela anonymní – v dotazníku nikde neuvádějte své jméno ani jiné osobní údaje, které by Vás mohly identifikovat. Po vyplnění, prosím, vložte dotazník do obálky, kterou jste dostali, a zalepte ji. Obálku s dotazníkem odevzdejte asistentovi výzkumu.

Vaše třída byla náhodně vybrána, aby se zúčastnila této studie. Studii v České republice koordinuje Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti ve spolupráci s Národním ústavem duševního zdraví. Sběrem dat byla pověřena agentura FOCUS. Vaše účast ve studii je dobrovolná. Narazíte-li v dotazníku na otázku, na kterou z nějakého důvodu nechcete odpovědět, nechte ji prostě nezodpovězenou. Pro nás je důležité, abyste odpovídali co nejvíce otevřeně a pravdivě. Výsledky studie nebudou v žádném případě hodnoceny na úrovni jednotlivých tříd ani škol a Vaše odpovědi zůstanou anonymní.

Pokud nenajdete odpověď, která přesně vystihuje Váš postoj, označte nejbližší možnost. Pokud budete mít nějaké dotazy, přihlaste se a asistent výzkumu přijde k Vaší lavici a podá Vám vysvětlení.

Věnujte, prosím, pozornost také informacím na následující straně, která obsahuje pravidla pro vyplňování dotazníku.

TŘÍDA
(vyplní respondent)

9. třída základní školy	Kvarta šlechtěného gymnázia nebo sekunda šlechtěného gymnázia	Kvarta šlechtěného gymnázia nebo tercie šlechtěného gymnázia	1. ročník šlechtěného gymnázia	1. ročník střední odborné školy s maturitou	1. ročník střední odborné školy bez maturit (s výjimkou Ister)
①	②	③	④	⑤	⑥

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

> Situace a trendy v ČR v letech 1995–2019

1. Užívání návykových látek

2. Další formy rizikového chování

Elektronické cigarety a zahříváný tabák

E-cigarety

60,4 % v životě (65,1 %, 55,5 %)

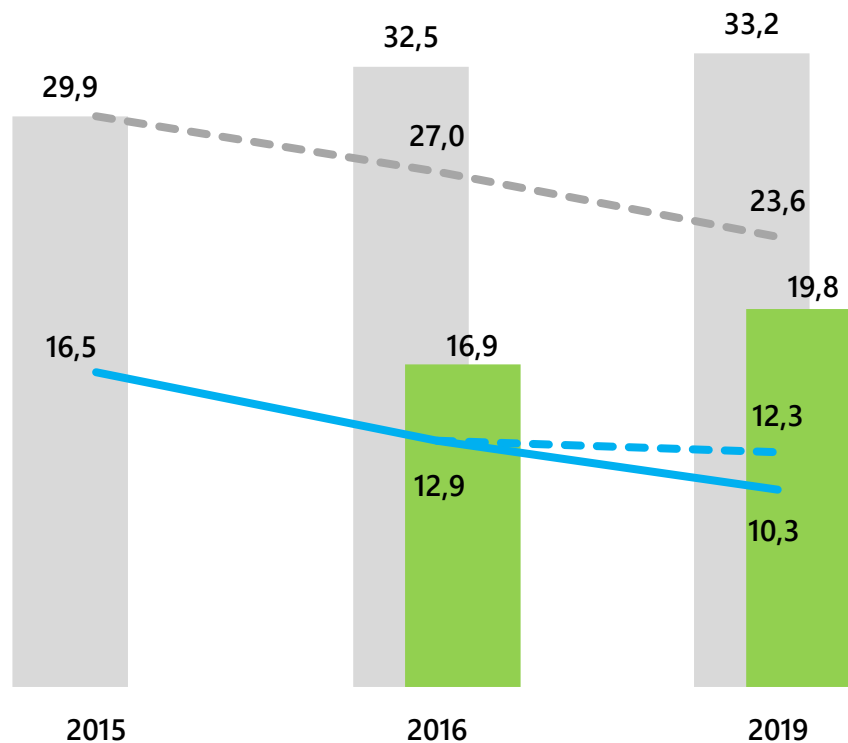
19,8 % v posledních 30 dnech
(22,5%, 16,9 %)

Zahříváný tabák

12,8 % v životě (12,5 %, 13,2 %)

6,2 % v posledních 30 dnech
(6,2 %, 6,3 %)

- Kouření cigaret a/nebo e-cigaret v posledních 30 dnech
- E-cigarety v posledních 30 dnech
- Kouření v posledních 30 dnech
- Denní kuřáci
- Denní kouření cigaret a/nebo e-cigaret

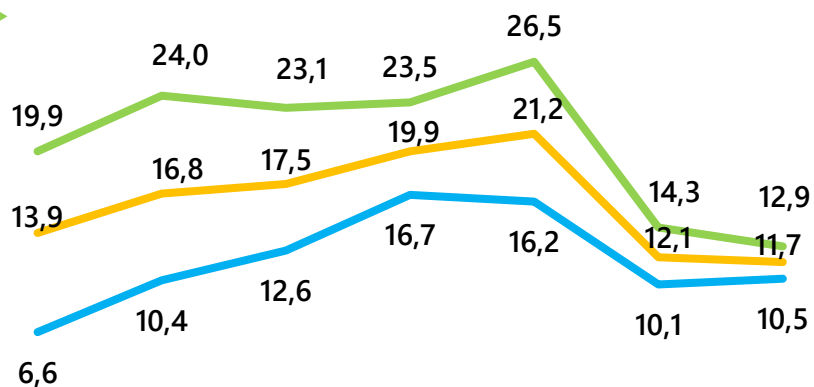
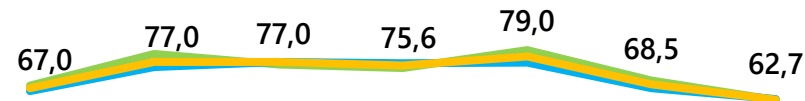

> Konzumace alkoholu podle pohlaví

konzumace alkoholu u chlapců i u dívek vyrovnaná

pokles u chlapců i dívek mezi r. 2011–2019

v případě rizikových forem konzumace alkoholu nárůst u dívek mezi r. 2015–2019

41,5 % konzumovalo alkohol v restauraci, baru nebo na diskotéce

41,3 % alkohol koupilo v obchodě

> Energetické nápoje

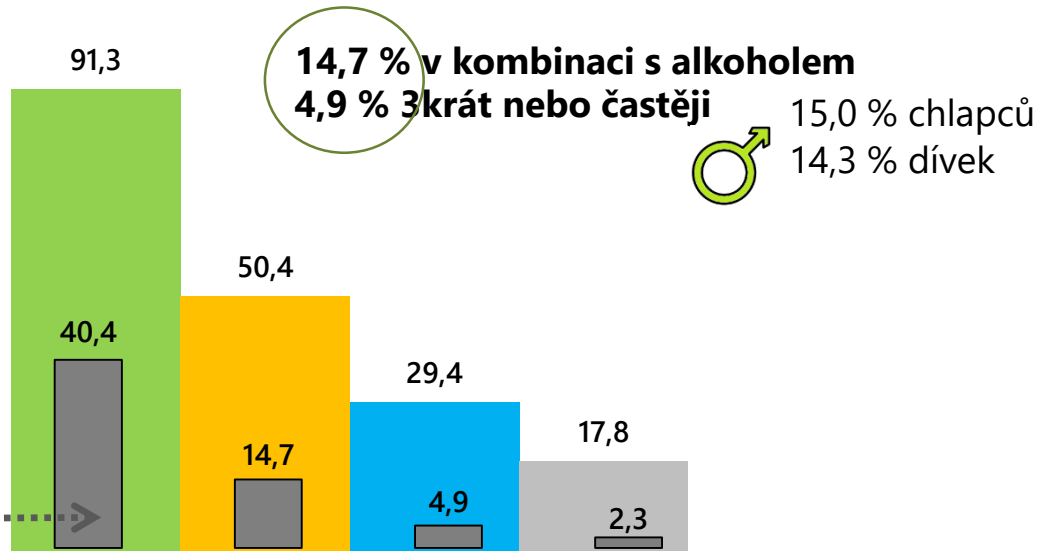
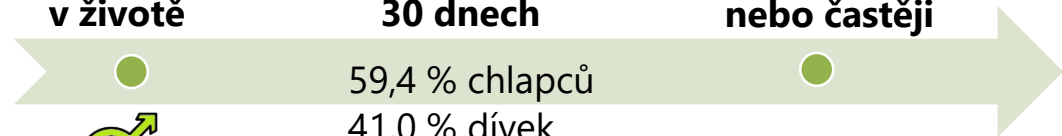
**91,3 %
v životě**

**50,4 % v posledních
30 dnech**

59,4 % chlapců
41,0 % dívek

**29,4 % 3krát
nebo častěji**

**14,7 % v kombinaci s alkoholem
4,9 % 3krát nebo častěji**

■ V životě ■ V posledních 30D ■ Opakovaně 3+ ■ Opakovaně 6+

Zkušenosti s nelegálními drogami v životě

29,3 % užilo v životě nelegální drogu

28,4 % konopné látky

- 23,1 % v posl. 12M

- 11,6 % v posl. 30D

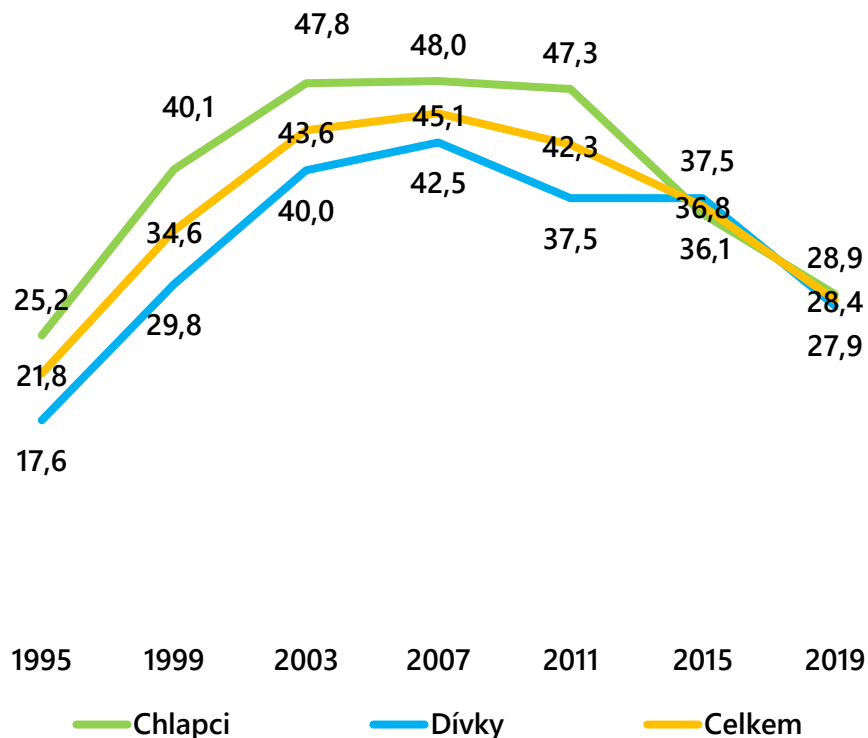
3,6 % extáze

3,5 % LSD a halucinogeny

2,5 % hal. houby

1,5 % pervitin, kokain

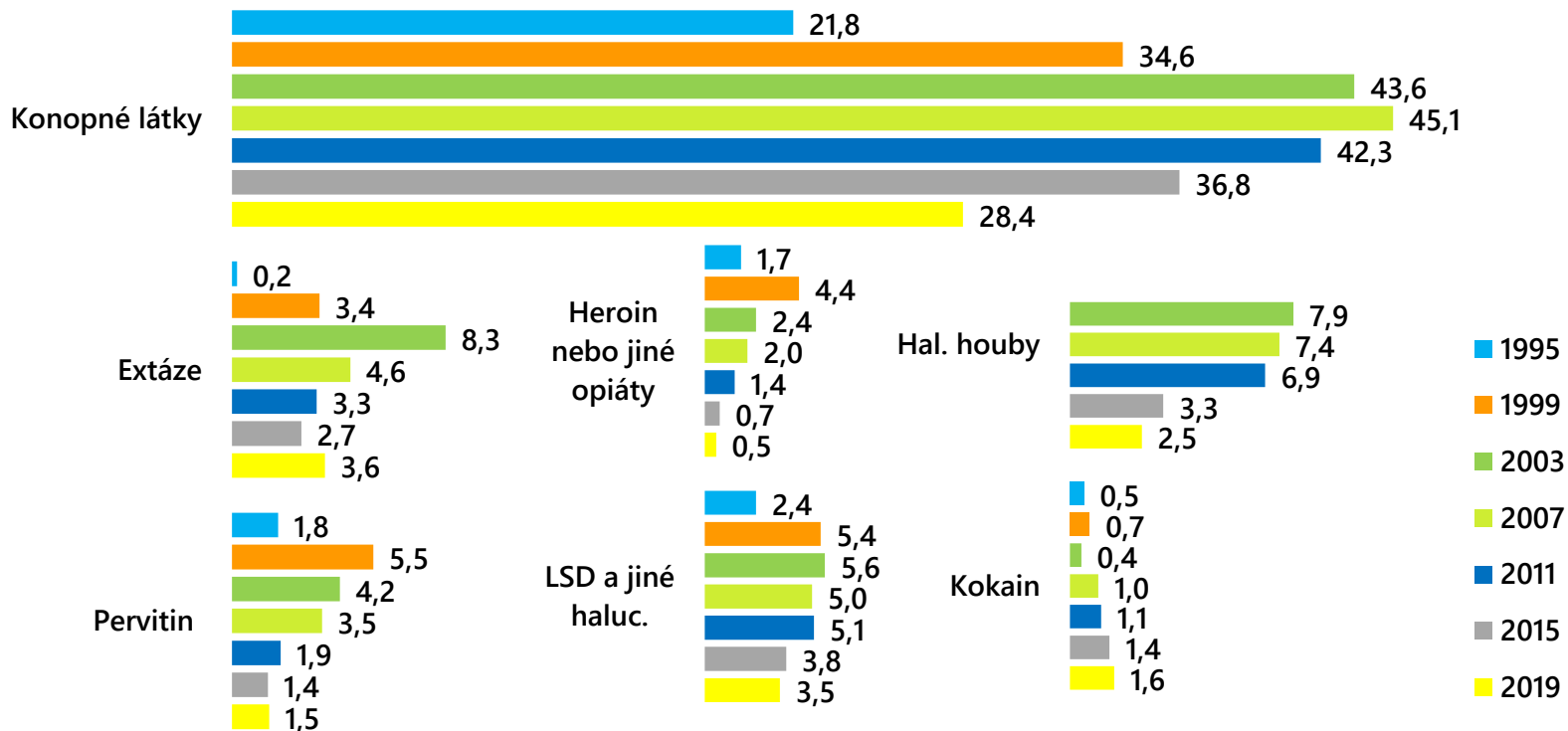
ostatní pod 1,0 %

vyrovnávání rozdílů mezi ♂ a ♀

Zkušenosti s nelegálními drogami – trendy v l. 1995–2019

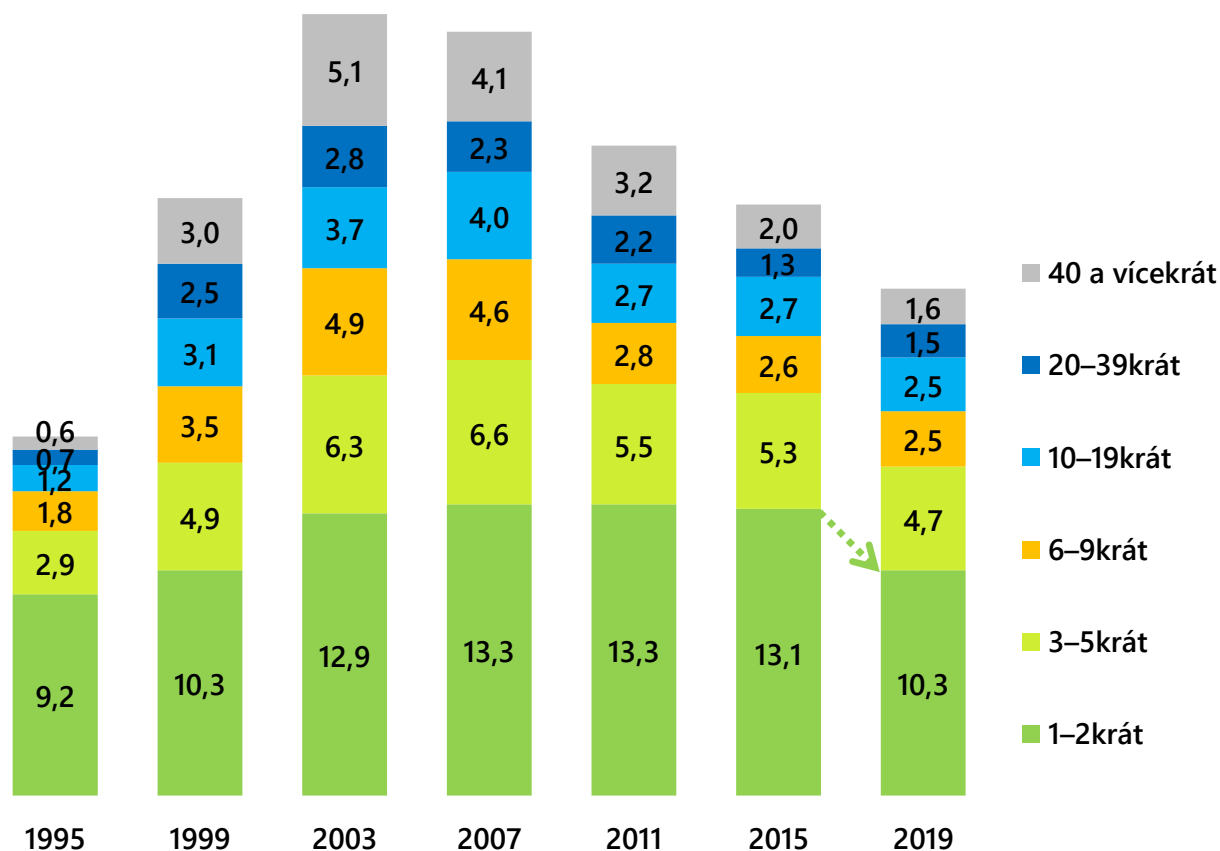

pokles

**u konopných látek od r. 2007
u extáze od r. 2003
u ostatních drog od r. 1999**

Frekvence užívání konopných látek v posledních 12 měsících

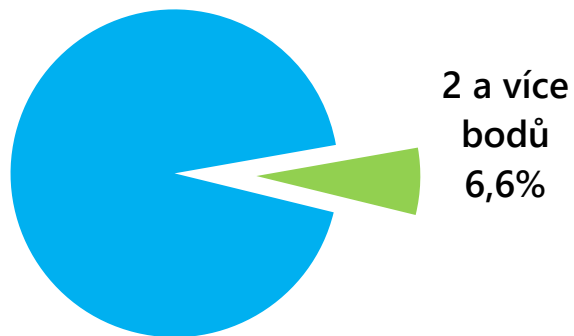
stabilní podíl studentů s jednorázovou zkušeností s užitím konopných látek

dlouhodobě pokles u opakovaného užívání

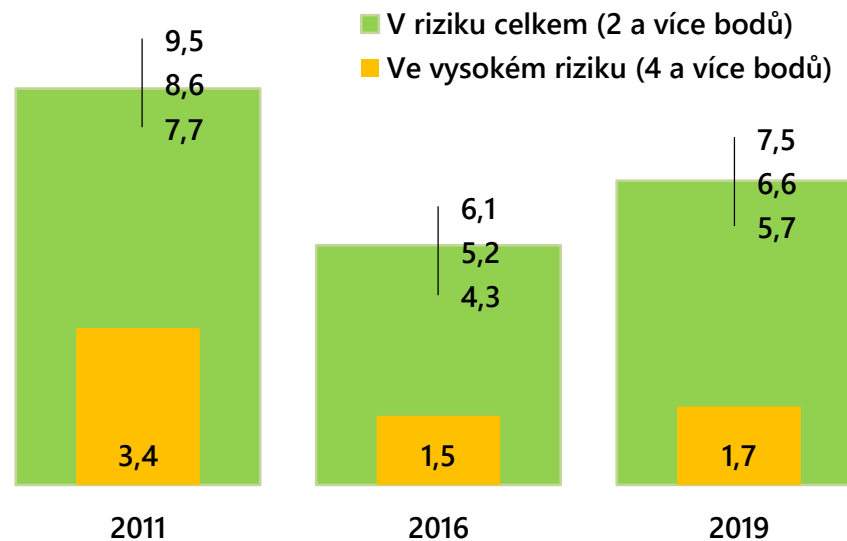
nyní pokles i u jednorázového užití

Studenti v riziku v souvislosti s užíváním konopných látek

podle škály CAST celkem v riziku 6,6 % 16letých, 1,7 % ve vysokém riziku

nejsou rozdíly mezi a

15–16 let

11–14 tis. v riziku v souvislosti s užíváním konopí

2–4 tis. ve vysokém riziku

15–19 let

27–35 tis. v riziku v souvislosti s užíváním konopí

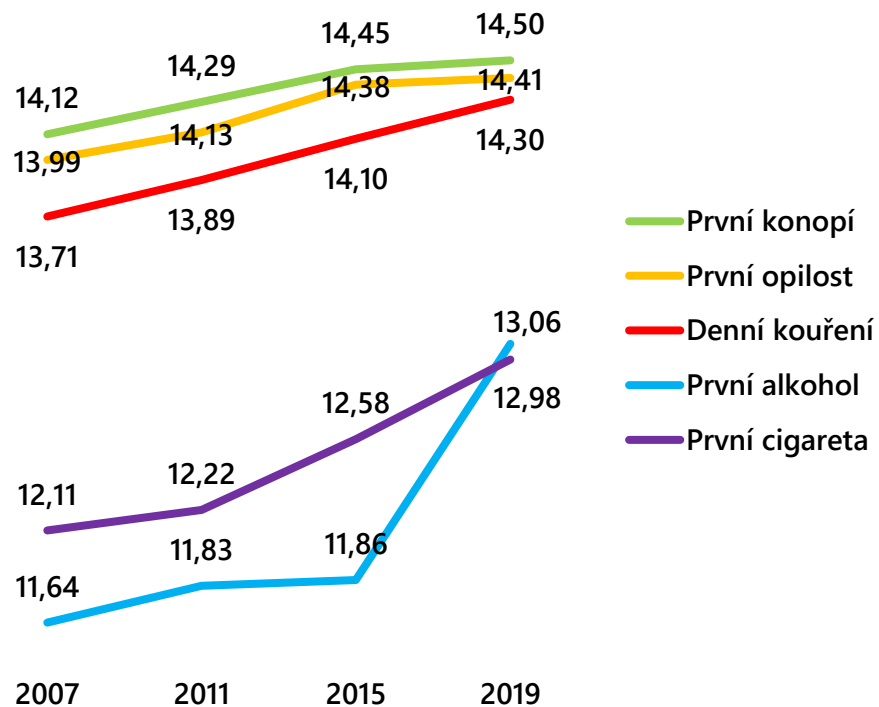
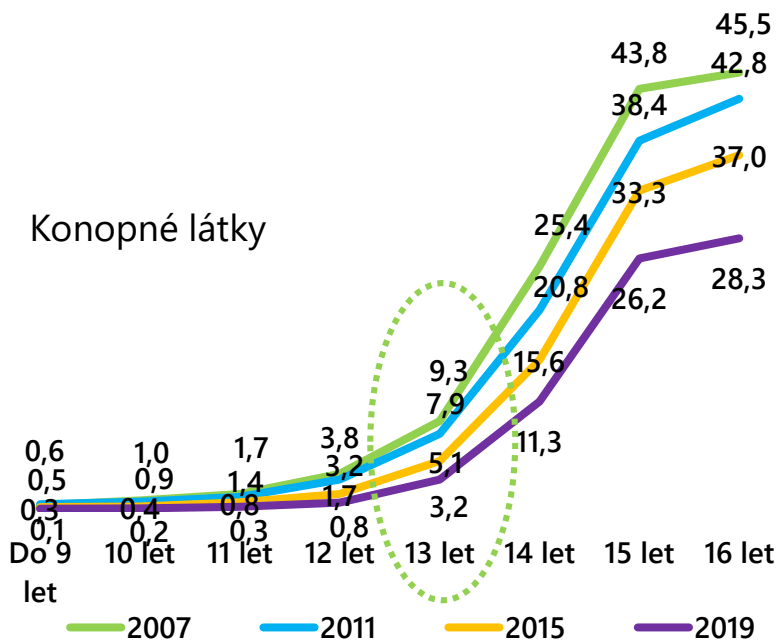
6–10 tis. ve vysokém riziku

Věk první zkušenosti s návykovými látkami

nárůst průměrného věku při první zkušenosti s užitím látek

pokles podílu studentů s první zkušeností do 13 let věku

1. zkušenost s e-cigaretami = 14,52 roku

Užívání a zneužívání léků

užívání léků se sedativním účinkem na doporučení lékaře

užívání léků bez lékařského předpisu a/nebo za účelem dostat se tzv. do nálady a/nebo v kombinaci s alkoholem = zneužívání

10,9 % v životě → **3,4 % déle než 3 týdny**
 9,0 % chlapců   2,9 % chlapců
 11,1 % dívek   3,9 % dívek

riziko vzniku závislosti v případě benzodiazepinů

6,6 % bez doporučení lékaře
 5,2 % chlapců
 7,9 % dívek

9,8 % léky proti bolesti za účelem dostat se do nálady
 7,1 % chlapců
 12,5 % dívek

5,8 % v kombinaci s alkoholem
 4,2 % chlapců
 7,4 % dívek

= zneužívání léků 14,4 % (11,4 % chlapců, 17,6 % dívek) ♀

> Digitální hry a sociální sítě

21,7 % denně hraje digitální hry

11,3 % hraje 4+ hodin denně, o víkendu 23,3 %

74,2 % denně na sociálních sítích

28,0 % je denně na sociálních sítích 4+ hodin, o víkendu 38,2 %

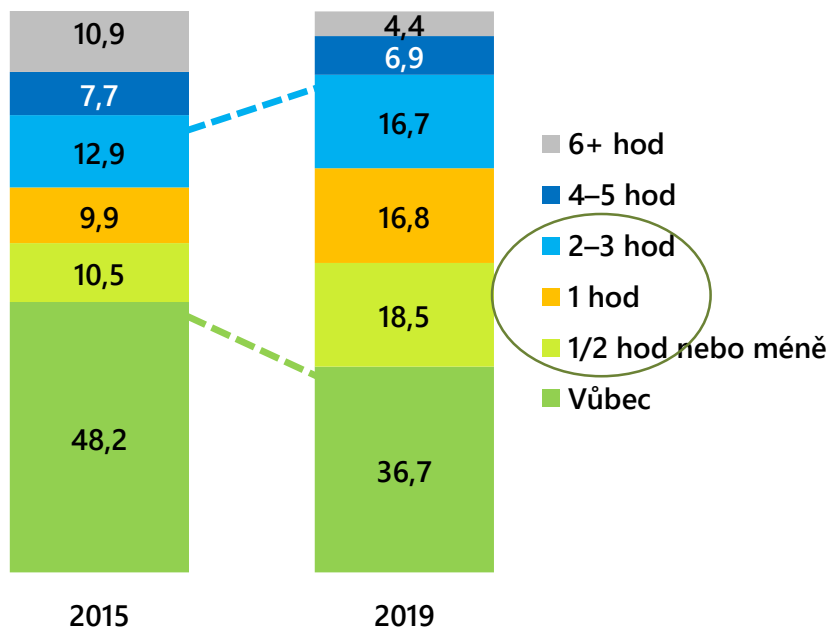
36,9 % chlapců
6,3 % dívek

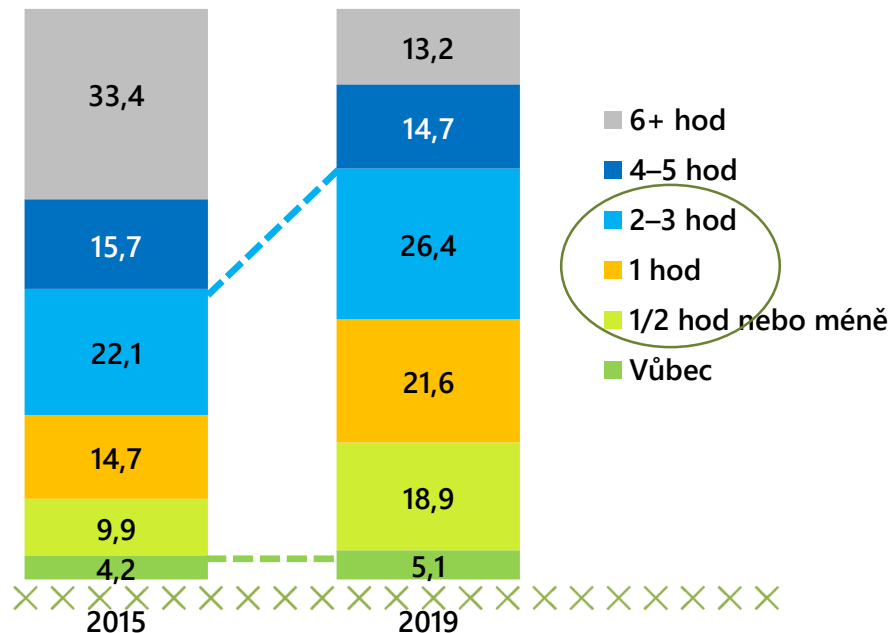
72,0 % chlapců
76,4 % dívek

Hraní digitálních her

Sociální sítě

Problémové hraní her a trávení času na sociálních sítích

Holstein et al. 2014: Perceived problems with computer gaming and internet use among adolescents.

Myslím si, že trávím moc času hraním her = **18,5 %**

Mám špatnou náladu, když nemůžu hrát hry = **8,0 %**

Rodiče si myslí, že trávím moc času hraním her = **17,3 %**

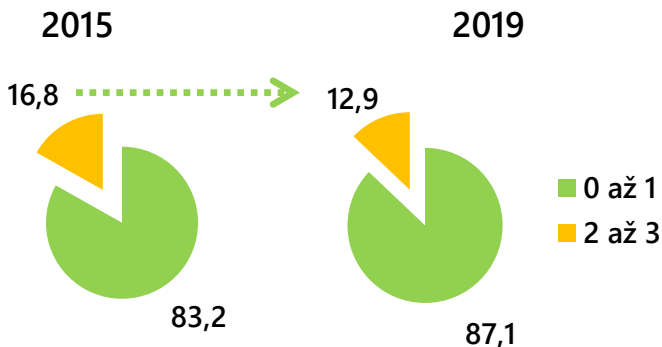
Myslím si, že trávím moc času na sociálních sítích = **53,6 %**

Mám špatnou náladu, když nemůžu být na sociálních sítích = **15,3 %**

Rodiče si myslí, že trávím moc času na sociálních sítích = **38,2 %**

Digitální hry

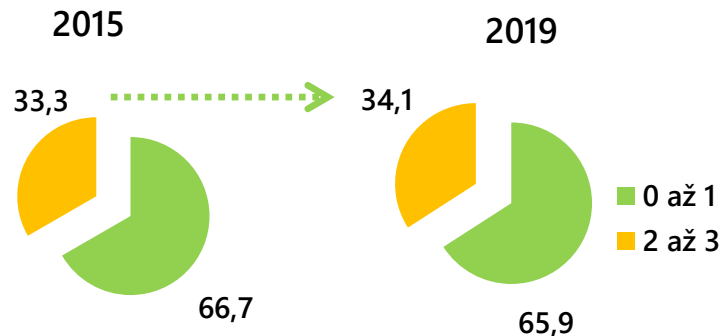

12,9 % v riziku

21,7 % chlapců
3,8 % dívek

Sociální sítě

34,1 % v riziku

25,2 % chlapců
43,4 % dívek

> Hraní hazardních her

= hraní her o peníze v posledních 12 měsících

10,5 % .....> 1,5 % hraje 2–3krát týdně

16,5 % chlapců

4,4 % dívek

při součtu jednotlivých sledovaných her:
**automaty + karty/kostky + loterie/losy +
 kurzové sázky**

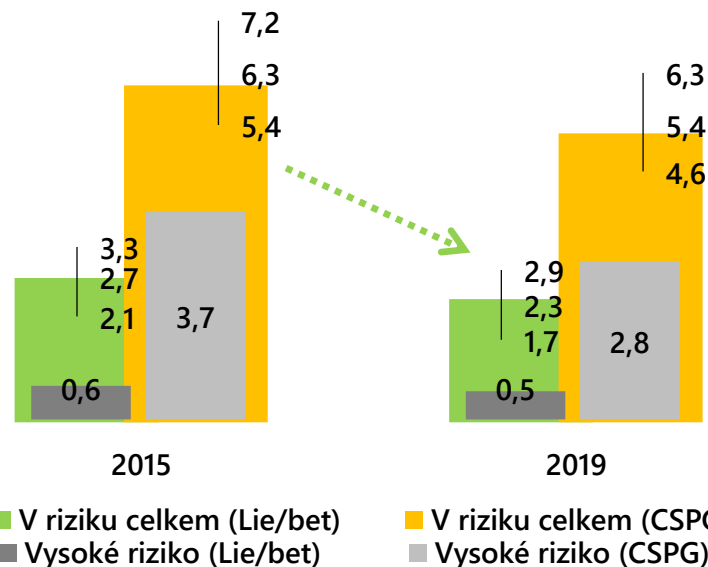
20,8 % včetně loterií

13,5 % bez loterií

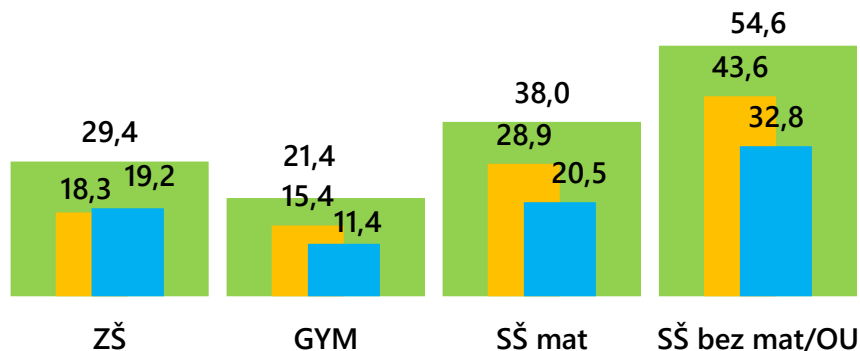
**2,3 % v riziku podle škály Lie/bet
 0,5 % ve vysokém riziku**

**5,4 % v riziku podle škály CSPG
 2,8 % ve vysokém riziku**

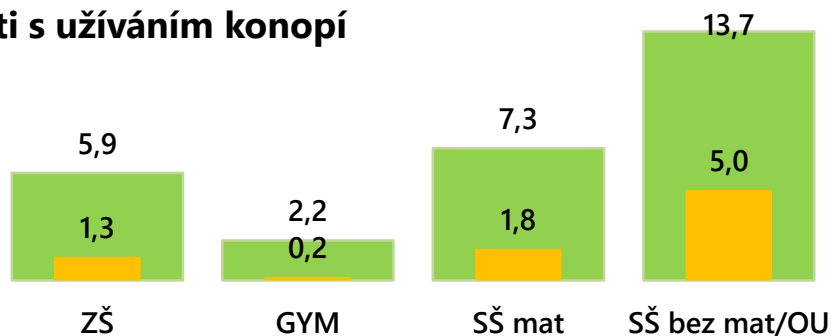
> Rozdíly podle typu školy

Kouření v 30D

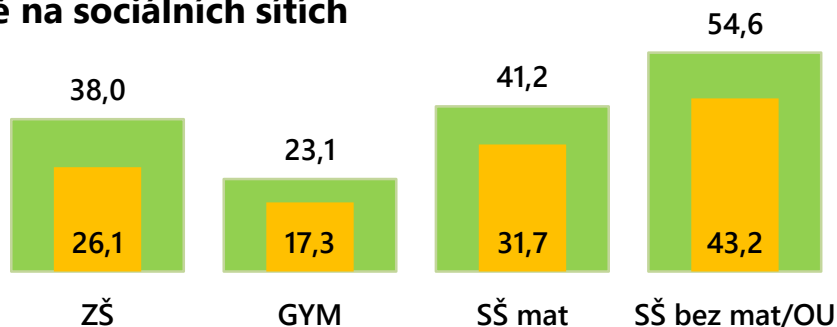
- Cigarety a/nebo elektronické cigarety
- Klasické cigarety
- Elektronické cigarety

V riziku v souvislosti s užíváním konopí

- V riziku celkem (2 a více bodů)
- Ve vysokém riziku (4 a více bodů)

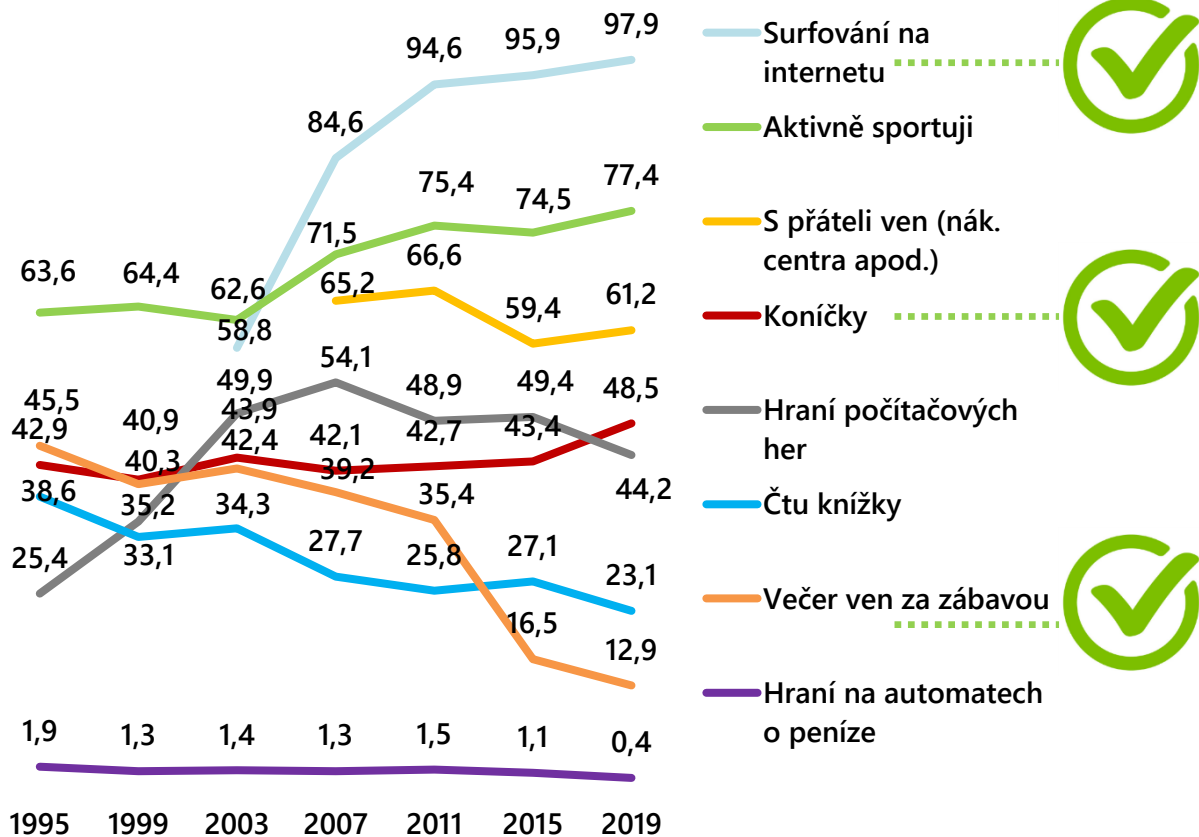
4 a více hodin denně na sociálních sítích

- Víkend
- Všední den

➤ Změny v životním stylu mládeže

Obvyklé trávení volného času – frekvence 1 týdně a častěji

„digitální revoluce“

přesun aktivit na internet

komunikace s vrstevníky

organizovaný volný čas

méně času venku s přáteli

méně F2F komunikace

vyšší míra kontroly ze strany rodičů

vliv preventivních programů

➤ Srovnání s evropskými zeměmi – listopad 2020

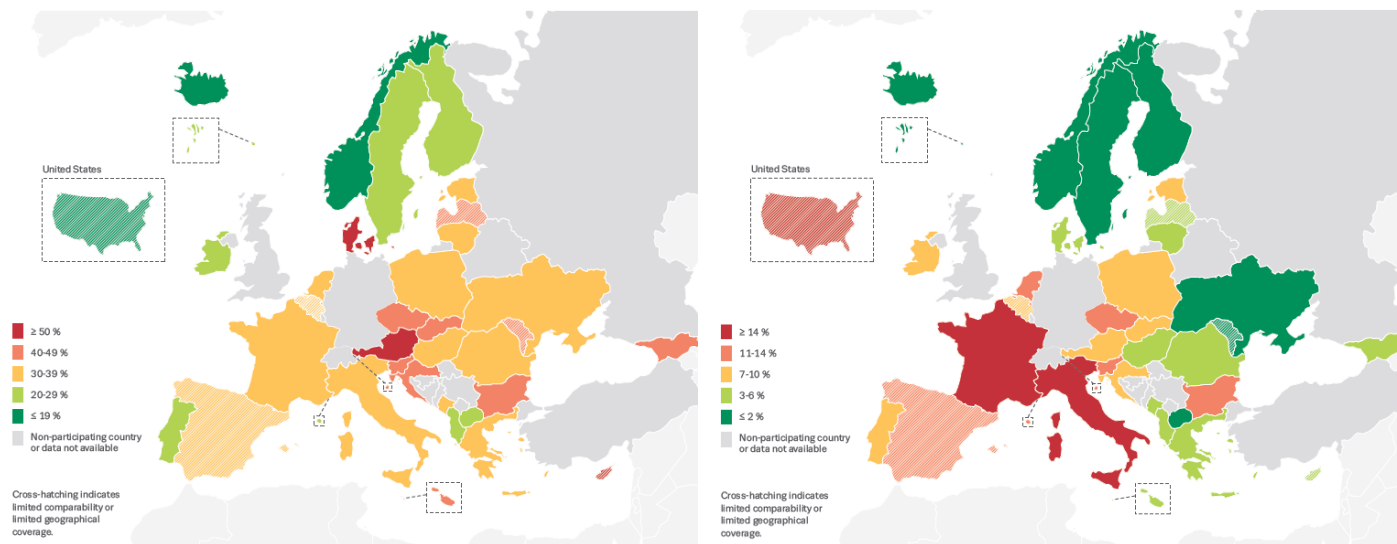
ČR v roce 2015 nad evropským průměrem

prevalence kouření a konzumace alkoholu v posledních 30 dnech

raná zkušenost: do 13 let věku

vysoká dostupnost cigaret a alkoholu, i pro 16leté

vysoká prevalence zkušeností s konopnými látkami

Webové stránky
projektu ESPAD:
www.espad.org

> Souhrn

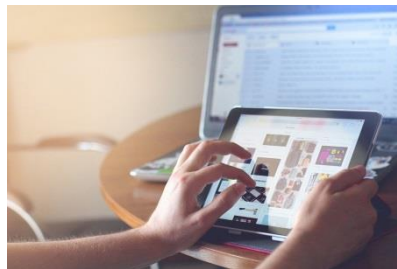
pokračuje pokles užívání návykových látek, včetně výskytu rizikových forem

vyrovnávání rozdílů mezi chlapci a dívkami

přetrvávají rozdíly mezi studenty podle typu studované školy

posun prvních zkušeností do vyššího věku

...nové fenomény...

Národní monitorovací
středisko pro drogy
a závislosti

Sekretariát Rady vlády
pro koordinaci
protidrogové politiky

Děkuji za pozornost

Mgr. Pavla Chomynová

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

Odbor protidrogové politiky, Úřad vlády České republiky

chomynova.pavla@vlada.cz